

CATALUNYA PARIS.

Portavéu
DEL
CENTRE CATALÀ
de París

Any 1

Maig, 1903

Núm. 5

Aquest periòdic s'envia gratis a tots els socis del CENTRE CATALÀ de París.

Preu de subscripció, únich, pera els no socis: 5 francs l'any

Las planas d'aquest periòdic están obertas a tots els escriptors catalans, que 'ns vulgan honrar ab llur collaboració literaria.

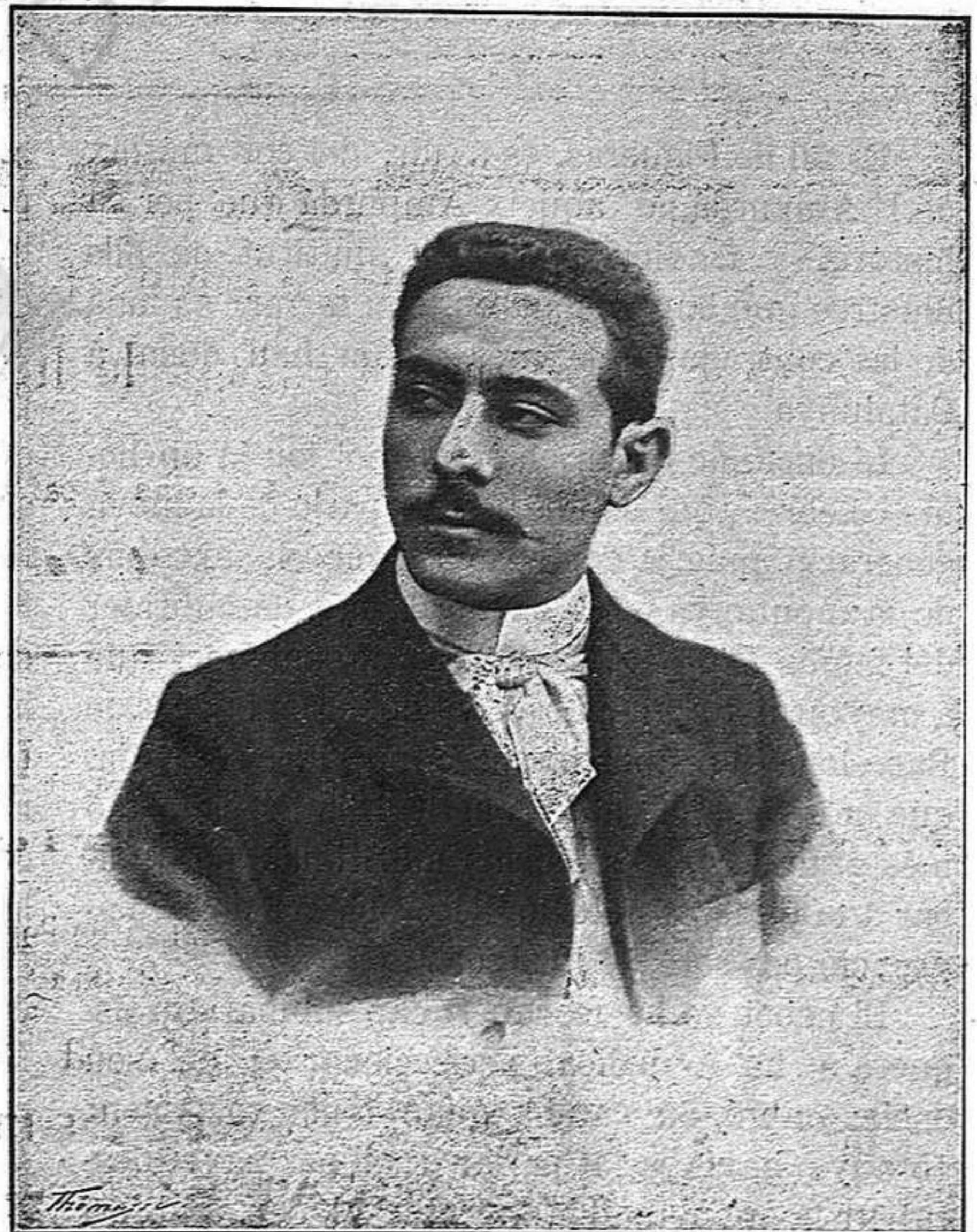
Direcció y Administració: 12, rue Favart, PARIS

ELS CATALANS DE PARÍS

ENRICH MONTORIOL TARRÉS

S'ha dit tantas vegadas que, de totas las regions d'Espanya, la nostra ben-volguda Catalunya era la provincia d'ahont sortían més caps de brot en tots els ordres de l'intel·ligencia y de l'activitat, que quasi ens doném vergonya de repetirho en aquest lloch que tenim destinat a parlar dels homes que aquí, a París, fan honor a la nostra terra, per por de que 'ls nostres germans de la patria *gran* ens cregan tocats de vanitat ridícula.

Jo no sé si, en absolut, la cosa es ben certa; empró, la veritat siga dita, ab tota imparcialitat y ab llenguatge d'estricta justicia: ¿quina es la regió d'Espanya que compta a París ab major nombre de fills distingits en totas las branques de l'activitat humana? Aquí no hi ha ofensa pera ningú; mes s'ha de reconéixer que Catalunya ha figurat sempre y continúa figurant en primera línia, predominant moltíssim

en lo que se refereix á las Bellas Arts. Y una de las arts més bellas, una de las qu' ennobleixen més á l' home, dominantlo pèl sentiment y educantlo per medi d' una estètica que 'n podríam dir interna y en virtut de la qual arriba á fruhir las sensacions més elevadas de la vida psico-anímica qu' es inherenta á nostra personalitat y al nostre destí, es sens dupte la música. Y la música té á París molts fills predilectes de Catalunya. Podríam citar una llista, que no sería gens curta dels nostres compatricis que aquí han guanyat primers y segons premis en el Conservatori. L' altre dia parlavam d' en Ricardo Viñes, y deyam d' ell lo que 's mereixia. Avuy ens toca parlar d' un altre pianista de *primo cartello*, que, encara que no hagi anat á conquistar premis á n' el Conservatori (aixó es á voltas qüestió de gustos, d' inclinacions ó de caràcters), no per aixó deixa d' esser un dels que ab talent més madur — ab tot y que no compta sino vint y cing anys — representa, á París, l' esperit musical y eminentment artístich de nostra gloriosa Catalunya. En Montoriol Tarrés es per molts conceptes digne de figurar en nostra galería.

* * *

Es fill de Figueras, es á dir, del cor mateix de l' Ampurdá, d' aqueix Ampurdá que per sa historia y tradicions, per la multitud de fills illustres que han nascut en son terrer, es una de las contradas que més renóm han donat á Catalunya.

L' oncle de l' Enrich Montoriol fou ja un home célebre: ¿qui de nosaltres — parlo de la meva generació, puig ja comenso á capir els extréms de la montanya — no 's recorda del descubridor del famós *Ictíneo*, d' aquell barco submarí que á meytat del segle passat va donar en el port de Barcelona el primer impuls á una idea atrevida, que més tard havia de constituir la preocupació més gran de las potencias marítimas per arribar á la perfecta solució del problema de la navegació per sota de l' aigua?

El nebot no ha descubert cap submarí, ni siquera s' ha á dedicat perfeccionar el del seu oncle; empró, en cambi, quan tenia solzament 15 anys, havia ja fet parlar d' ell per haver descubert la manera d' encantar al seu auditori

mostrantse com á pianista precoz y talentuós devant del públich entés de Barcelona, que corregué á ohirlo per primera vegada. Deixeble d' aquell gran mestre que 's diu Vidiella; en Montoriol ha fet desd' allavoras un camí quals etapas representan un nombre considerable de victorias conseguidas ab un art exquisit, que li han donat un nom respectable entre els més renomats *virtuosos* del piano que aquí á París es dedican al cultiu de la música valentse d' aquest instrument.

Si volgués fer una biografía del nostre tant simpátich com brillant artista, hauría de dir tot lo que va treballar y tot lo molt que va ferse aplaudir en diferents concerts importantíssims, á Barcelona, aváns de decidirse á venir á París pera dedicarse enterament al estudi y ferse consagrar mestre, aquí ahont se 'n comptan tants pochs que ho sigan de veras. Jo sols diré que quan va fer la seva entrada á la gran capital — quan encara no tenia vint anys — el professor que va escullir pera perfeccionarse li va declarar (y que 'm perdoni en Montoriol que ho reveli) que en realitat res podria ensenyarli, puig se bastava á sí mateix pera arribar á l' altura que desitjava. La música clássica, els autors del modern sinfonisme, lo mateix en Listz y en Chopin qu' en Bach, en Schumann y en Grieg, tots li eran coneguts y hasta familiars. Ja allavoras els interpretava ab veritable *maestría*....

Donchs ¿qué farà ara, després de sis anys passats á París, redoblant els seus estudis, frequentant els grans concerts, assimilantse, en aquest ambient artístich que aquí sempre es respira, la técnica y las maneras dels grans professors, adoptant maneras y procediments propis en els concerts qu' ell també ha donat y que li han valgut sempre verdaderas ovacions y una pluja d' entussiasmas deixebles? Voldria resumirme parlant precisament del últim dels seus concerts, que va donar el dia 18 Abril en la sala Erard, en mitj d' una concurrencia nombrosa y escullidíssima. L' espay me manca; empró dech dir, en honor á la veritat, que l' Enrich Montoriol ens va deixar embadalits ab son execució magistral, impecable, superba. Aquella *sonata* de Beethoven, aquell *nocturno* de Chopin, y aquella *rapsodia* de Liszt, particular-

ment, tingueren una interpretació inimitable y mervel·losa. Tot el programa, qu'era una veritable filigrana de refinament y de bon gust, feu aixecar de punta al auditori. El concert fou de lo més acabat que s'ha oït en aquella sala.

Hi havia allí molts socis de nostre *Centre Catalá*, y tots á una, al anar espontáneament á festejar al mestre per son triomf ben conquistat, que li valgué una ovació continuada, diguérem orgullosos de comptarlo entre nosaltres: "Aixó es música, aixó es sentiment, aixó es Art...; y aixís es com deu tocar-se el piano."

JORDI CATALÁ Y MONTSERRAT.

(*Artur Vinaró*)

MAIG

Cantéuli, rossinyols, á ma estimada,
cantéuli á punta d'alba una trinada,
fent niu en son jardí;
allá en la soletat que á mí 'm fa enveja,
que may puch assolí,
allá ahont la llibertat qu'el cor cobeja
s'estimbá en sos encisos y morí.

Cantéuli, aucells, els seus vehins ditxosos,
rossinyols qu'estiméu;
vosaltres que viviu els jorns hermosos
que s'viuhén aprop seu;
sapiguéu que un ayman que no festeja
es rossinyol que no rossinyoleja;
cantéuli eixa cansó,
la sola que se jó.

Jo penso sempre en tú, mon sol afany,
y ho ets y ho has sigut tot temps del any,
puig te duch retratada dintre 'l cor;
pro al maig, fins en la llum, fi polsim d'or,
te veig, visió d'amor.

Es que pel maig, en plena primavera,
la terra es més hermosa y riallera,
y, per esserho ab mí d'un modo cert,
dú ton recort eternament despert;
sinó fóra un desert.

¡Qué n'es d'hermós el maig, la vida mía!
Jo á aquet temps de bon grat fins moriria

si 'm trobés aprop teu, devant tos ulls,
de los cabells petonejant els rulls
que presoners reculls,

Si escoltés que ab ta veu me reänimas
sentint á flor de llavi que m'estimas,
si t'vegés vora meu y somrihent,
si s'acabés, tan sols per un moment,
la mort d'anyorament.

En tú á tot temps del any penso y somnió,
pro en arrivant al maig, jo desvarió,
perque aquest més d'amor per tothom gay,
tan desitjat fins á mon últim lay,
per mí no arriba may,

perque se m'trenca 'l cor y se m'ofega,
que cansat de glatir ni 's plany ni prega,
que no 's mor, retardant l'últim sospir,
per l'afany de qu'el pugás recullir.
ab ton süan respir.

Es qu'en ma vida, el maig, la primavera
ets tú, no més que tú, dona encisera;
cor y flors se escolltorsan al hivern:
vina, amor meu, desfés el glas intern
que per mí sembla etern.

Oh! vina ab mí; mon pensament delira
cercant una esperansa que no ovira;
vina ab mí, dona meva, l'idol meu!...
l'amor pel temps que 'ns queda será breu...
pro encare es tot ben teu!...

Cantéuli aixís ab vostre cant més fi,
el més refilat trí;
cantéuli eixa cansó del cor brotada,
que jo, pobre de mí,
com que no puch volar, no l'hi puch dí!...

F. GIRBAL JAUME.

COSAS DEL TEATRE

L' Ermete Zacconi

LA dramática moderna demana á sos interpres una sinceritat y un estudi dels caràcters absolutament renyits ab els cops de geni semi-inconscients que caracterisaban l'art dramátich de nostres grans actors de fa 20 anys ó menys encare. Un exemple: en lo

gran drama de Hauptmann "Animas solitaries", bell prototipo del teatre modern, fonamentum humá, nó per sos caràcters genèrichs, sinó de particularisació, individualisats, engendrats per lo determinisme que fá de cada home un individu distint que ab sas linias propias pot estar contraposat á aquell que fatalment pensa, sent y obra d' altre modo, encar que á abdós els lligui l' amistad ó l' amor; en aqueix drama, son contadíssims els moments d' exaltació passional que donguin ocasió á que l' actor s' entregui á un *raptus artístich*, y conmogui y tetanisi d' emoció al espectador; y malgrat aquesta *pobresa* de situacions dramáticas, que 'l farían rebutjar á un artista que cerca els moments del llument, es una obra que, en mans de un actor de conciencia, — que sab que el gran problema del seu art es viure ab tota la veritat el tipo que ha creat l' autor á fi de que 'l conflicte de la obra emani lògicament de las ideas y els sentiments que 's troban en lo procés de humanitat que tracta de feros sentir — li proporciona un treball de filigrana que, de surtirne airós, es penyora d' esser artista de cor, nó cómic de ofici.

El cómic modern deu sacrificar-se per lo personatge, no enmotllar aquest á sas preferencias ó qualitats propias, no triar els tipos que van millor á sas facultats innatas, sinó adaptar-se ell á la creació del tipo concebut per l' autor, sostenir-lo en tota la obra pera que la ficció es mantingui y arribi l' espectador á oblidar al artista y vegi al personatge. Y, pera lograrho, es necessita amor á l' art, adoració per la dramática, voluptat y estudi dels caràcters y de las passions, no pensar ab sí mateix sinó en la creació sincera y en la interpretació fidel y humanizada dels símbols que 's representan.

Aquesta es la obra del més gran dels actors moderns que han passat per Barcelona: en Zacconi. El seu art es puresa, es voluptat, es amor d' idólatra pera que sia funció sa completa y digna. L' estudi de la manera cóm en Zacconi desempenya el seu art, demostra fins á quin punt son en el home condicions de lluita pera arribar, la sinceritat y la voluptat. Sinceritat, perque en Zacconi, ab el caudal de recursos de que disposa per sa experien-

cia teatral, podria fer-se ovacionar xardorosament y tot sovint per lo gros públich ab sols fer entrar en acció algún d' aquells cops d' efecte brillants que tant prodigavan els grans actors d' altre temps: en Rossi, en Calvo, en Vico, etc.; donchs, en Zacconi *may* se surt del tipo que representa y dona sempre á cada situació el valor documental que l' autor senyala sense exagerarlo ni polarisarlo en profit de sí mateix. Voluptat, perque sas facultats no son exuberants, ni la figura, ni la veu, ni la *tessitura* propia, res en ell es extraordinari; fins podria dir-se que vulgareija un xich en sas maneres; y malgrat aixó, es á dir, malgrat el fet de trobar-se sols mitjanament dotat de condicions naturals, en Zacconi es l' actor més complet y més equilibrat que 'ls aymants del Teatre hem vist á Barcelona, proba indiscutible del treball y l' estudi que ha desenrotllat pera fer-se un artista escénich model de conciencia y veritat.

El profund estudi que en Zacconi fa dels personatjes, es revela en todas las obras que interpreta. Solsament una preocupació obstinada pera apropiarse, si cal dirho aixís, la psico-fisiología total del tipo que ha de representar, pot originar la perfecció ab que 'ls presenta y els sosté durant tota la obra, sense desdibuixarlo ab efectismes amanerats ó *recursos* més ó menys sistemátichs. Y aquest treball de particularisació de dar á cada personatge la seva característica, fa que la emoció determinada en el espectador no sia momentània, sinó que perduri en sa conciencia la visió que l' artista hi ha anat grabant de mica en mica. No es en Zacconi propiament de qui ens recordém després de veurerli l' *Hamlet*, per exemple; ens recordém del infortunat príncep de Dinamarca, del reflexiu, del cerebral, del pensador, del just, del aymant de la veritat, del preocupat y cavilós devant de las miserias de la vida, del artista d' esperit refinat; tots els replechs anímichs y la complexa psicologia de la gran creació shaksperiana se 'ns representan viscudament, ab intensitat y claretat plásticament imborrables. Y lograr aytal efecte significa haver *entrat* per complet dins dels personatge, sentir-lo, viurel enterament, abstrayentsi y perdent la propia individualitat pera fónbres totalment en lo símbol

representat; ó sia, fonda comprensió del personatge y medis d' exteriorisació que 'l sagellin ab tota la gamma de qualitats que li pertocan. Aixó es sencillament esser artista de cap d' ala, sacrificantse sempre pera la veritat del seu art.

Las creacions d' en Zacconi son innombrables, y en totas es nota igual refinament d' estudi y d' esforços pera presentarlas complertes. *L' Otello*, el tipo de pensament clar, noble, sencill, arrebatat, tot d' una pessa, incapás de fingiment y de malicia, que obra sempre impulsat per la passió franca, sense zig-zags ni revoltes de camí; el *Conductor Heuschel* (de Hauptmann), l' home d' ànima sentimental, ignocent, necessitat de companyia que l' estimi, impetuós en el moment de la traició dels seus y resignat á sa pena, que creu obra del destí per haver faltat al jurament fet á sa primera muller; el *Pietro Caruso*, vell, borratxo y pobre, però nó pervertit de sentiments; el luxuriós y passional, embrutit y malalt de la voluptat, del protagonista de la *Potencia de las tenebras* d' en Tolstoi; el *Joan de las Animas Solitarias*, l' home cerebral incómpres per la familia, á la que estima, pero s' hi sent solitari, sens companya intel·ligent que l' ampari en sas lluitas del pensament; en el *Kean*, en la *Mort civil*, en la *Bisbética domata*. y en tantas altrás obras, en Zacconi no 's repeteix may, ens dona sempre un treball de assimilació dels tipos en que tot convergeix armónicament — actituts, modulacions de la veu, crits, concentració d' esperit, sobrietat ó prodigalitat de acció, — á sa realisació plástica y psicológica.

¿Es, donchs, perfecte en Zacconi? Consideradas concientment las inmensas dificultats del art dramátich, pot contestarse afirmativament. El que tingui el *tic* de móurer agitadament la má dreta en quant la situació dramática pren volada; que obri y mantingui obertas forsadament las parpellas, y els ulls es mostrin fogueijants ó extátichs, també forsa sovint, en els grans moments del trespals pasionals ó anímich; que á voltas detalli ab exagerada meticulositat els tipos, sostenint y allargant la situació trágica; que sobre tot en l' Oswald d' *Els espectres* de Ibsen el tipo del degenerat hereditari resulti carregat, convertintlo en un paralítich general arribat quasi á la demencia, concepció errada y

contraposada en cert modo á la creació del gran autor noruech, que vol fernos véure nó un tipo clínich definit sinó un simbol de inferiorisme cerebral obra del vici del procreador, l' estigma vagó, imprecis, de linia difumada, de la lley fatal de la herencia ab tot son horror; tot aixó que serían defectes positius en un actor orgullós de las sevas qualitats y sacrificador de las obras á son lluíment, que fés de cómich pera ensenyarnos sas grans facultats com se diu entre bastidors y nó pera interpretar y fer sentir ab fidelitat la creació dramática, com el músich ha de tocar pera fernos oir y comunicarnos la obra musical y nó pera anteposarse al compositor ab sos jochs acrobátichs de piano ó de violí; no ho son en en Zacconi, perque batega en son treball la honradesa, la sinceritat artística, y el treball es en general de una intensitat y una veritat que fan oblidar aquestas petitas imperfeccions. Per aixó son triomf á Barcelona ha sigut complert, admirat per tothom, intel·lectuals y gran públich, reconeixent en ell la representació genuina del artista modern, ab totas las delicadesas y l' esperit del actor qu' estima el seu art y el dignifica.

¡Quina hermosa llissó el treball den Zacconi pera els egoistas y prevaricadors del art teatral, pera aquell estol de cómichs que no reparan en demanar obras que vagin bé á llurs facultats, que converteixen els dramas en monólechs, eterns ignorants de la trascendencia del seu art, y á judici dels quals la obra es pera l' actor, nó l' actor pera la obra!

J. TARRUELLA.

Barcelona, Abril, 1903.

ANIVERSARI

6 Maig.

Angel pur, casta flor — apenas ¡ay! desclosa,
Del segle va sentir — la baba qu' envenena,
Y va volguer morir
Sens forsas per lluytar...

Y avuy que en el *no ser* — per sempre més reposa,
Mossegats pèl dolor — aclaparats de pena,
Nosaltres ; á sufrir!
Nosaltres ; á plorar!

A. V. R.

AGRAHIMENT

ERA al estiu, en ben dinat, y jo m' estava en un estat d' indolencia extremada, resseguint ab la vista las glopadas de fum del méu cigarro que 's perdían per l' espay, emborronant dibuixos capritxosos, quan l' estrident ressó del timbre de la porta va ferme obrir ben bé els parpres de mos ulls, que s' anavan clouhent pèl domini d' aquella mateixa indolencia irresistible y dolosa.

Un senyor jove y simpátich era 'l visitant que tenia á la vista, qui, després de pendre assiento per indicació meva, va preguntarme sens més preámbuls:

— ¿Es V. una persona de honor?

Aquesta inesperada manera d' entrar en materia, va sorpèndrem tant, que, aixecantme de sople, vaig dirli:

— Caballer, no tinch lo gust de conéixel y, per lo tant, la seva pregunta me sembla inoportuna y impertinent.

— Dispènsim, va apressarse á dir lo desconegut, si portat per mon génit vehement, li he fet tan prompte aquesta pregunta que á V. ab rahó, li sembla inoportuna. Permétim que m' expliqui y á la fi, veurá justificada la manera de presentarme ab V. á qui, desd' aquet moment, vull considerar com á persona d' honor indiscutible.

— Continúi.

— L' assumpto que motiva la meva visita, es d' una transcendencia tan gran pera mí, que casi, y sense casi, puch assegurarli que influeix capitalment en lo méu esdevenir. Jo, fa poch temps que visch en aquesta població, y ab aquest poch temps, n' he tingut prou pera enamorar-me bojamment d' una senyoreta de la que soch correspost, ab la quina 'm casaré dintre un mes segons lo resultat d' aquesta entrevista.

— No l' entench.

— Ja m' entendrá desseguida. Aquesta senyoreta ab qui 'm casaré segons lo resultat d' aquesta entrevista, se diu Elvira.

— ¡Elvira!, vaig dir jo sorprés.

— Sí, senyor méu, Elvira.

— Bé, y que?

— Qu' aquesta Elvira, es... la mateixa ab la que, segons m' han dit, vosté va tenirhi relacions fá alguns temps.

— Sí senyor, la conech... ¿Pot sapiguerse ahont anira á parar?

— Vagi escoltant. M' han assegurat que las relacions que V. va tenir ab l' Elvira, arribaren á un grau tan íntim que, si aixó es cert, m' impossibilitaria pera donar la meva má y lo méu nom, á n' aquesta dona que més endavant podria esser mare de mos fills.

Jo no tenia prou temps pera ferme cárrech de lo que 'm deya aquell jove y, en mon cervell, hi bullían un aixám de ideas que 'm feyan estar com atontat.

— Posis al méu puesto, seguí dihent; jo estimo ab l' ánima a la Elvira; ella sóla podria ferme felís si no s' hi oposés aquesta malehida circumstancia. Avants de donar mon nom y ma vida á n' aquesta dona, per la meva honra sacrificaré mon cor; vosté, si es persona que s' aprecia d' honrada, faria lo mateix.

— Es veritat.

— Donchs á V. apelo: Si es persona d' honor com suposo, per la meva honra, per la meva tranquilítat venidera, per ma vida, diguim... si es veritat lo que m' han dit y assegurat de vosté y l' Elvira.

— ¿Vol contestarme?

— Pot parlarme ab tota franquesa...

— No es veritat lo que li han dit.

— Juriho.

— ¡Ho juro!

— No sab pás lo bé que m' acaba de fer. Permétim que li estrenyi la má y que 'l conti desd' avuy entre 'l número de mos millors amichs.

Desaparagué de ma vista y jo, esma no vaig tenir ni per' acompanyarlo á la porta. Estava tament atontat baix lo pes extraordinari de mos pensaments, que 's contradían barallantse uns ab altres en mon cervell que bullia á punt d' esclatar

Un día d' hivern, després de cinch ó sis mesos de la escena qu' acabo de contar, devían ser la set del vespre, quan al atravessar la plassa Nova del poble, una dona tapada ab abrichs, de tal modo que no se li veyá casi res del rostre, va fregar-se ab mí, al mateix temps que, á cau d' orella, una veu va dirme:

— T' estimo més... que a ma vida!...

Y s' allunyà aquella dona, perdentse sa silueta entre las tenebrors de la nit. Pro ab els perfils de son cós ben modelat, tot seguit la vaig conèixer: era l' Elvira.

P. COLOMER Y FORS.

CRÓNICA

Las noticias que 'ns han arribat de la mare patria relatives a la festa dels Jochs Florals d'enguany, ens donan compte d' un fet extraordinari que no 's havia encara registrat en cap de las festas consemblantas dels anys precedents: la d' haver guanyat l' Englantina un poeta mort. ¡ Y quin poeta, y quin mort! Res menys que 'l nostre gran, el nostre immortal Jascinto Verdaguer, fou el qui sortí guanyador de la preuhada joia. Al descloure el plech que contenia el nom de l' illustre poeta, va ressonar un inmens aplaudiment en tota la sala. El president allavoras, ab bon acert, va aixecarse y va doná públicament las gracias a la persona que havia tingut la lloable idea d' enviar als Jochs la poesia póstuma del egregi autor de l' *Atlántida*. La poesia es titula *El Parch* y en ella descriu l' enderrocament del antich barri de la Ribera, la florida de las flors del Parch y la celebració de la Exposició Universal en aquell lloch que tantas voltas fou regat per generosa sang catalana. Son lema es « Barcelona venjada ».

Hi ha morts qu' encara viuhen y, com el Cid de la llegenda, guanyan batallas sense móurers de lloch sagrat ahont reposan llurs venerables despullas.

* * *

Ha mort fa pochs dias a Mataró, sa població nadiua, el qu' en vida fou mestre en Gay Saber senyor Therenci Thos y Codina, que ademés era catedràtic de la Escola d' enginyers de Barcelona y es comptava entre 'ls més antichs publicistas de nostre hermosa y may oblidada llengua - mare.

Encara que 'l difunt Sr. Thos y Codina feya temps que s' havia quasi retirat del conreu de las llettras, els catalans literats de la primera fornada — volém dir de l' época memorable en que va comensar a pendre vol el nostre renaixement literari — no podém menys que recordar els talents qu' adornaren al illustre mort y els bons serveys ab que havia ajudat al enaltiment de nostra patria y de sa llengua. Descansi en pau, y rebi sa familia l' expressió de nostre condol.

* * *

Hem rebut una atenta carta circular de nostre admirat amich el distingit escriptor hispano-americà Enrich Gómez Carrillo, en la qual acompanyantnos un eloqüent article que publicá fa pochs dias *El Liberal* de Madrid referent al mateix assumpto, ens prega que doném compte del projecte que acaba d' esser iniciat — ab l' adhesió de la flor y nata dels escriptors francesos — pera aixecar a Paris un monument al immortal autor del *Quichot*, Miquel de Cervantes. Forman part del Comité que s' ha constituït, una llarga llista d' eminents personatjes, figurant com a Secretari general el dit escriptor Sr. Gómez Carrillo. Del monument sembla que n' estarà encarregat un distingit escultor catalá. Pera formar part del Consell executiu de l' obra que 's tracta de portar a cap, ha sigut designat nostre coral amich, company de *Centre* y col-laborador d' aquesta revista l' antich escriptor y periodista Artur Vinardell Roig. El nostre amich, malgrat las sevas moltes ocupacions, ha acceptat el càrrech, considerantse molt honrat en que se l' hagi cregut útil en un projecte qual realisació ha d' esser beneficiosa pera 'l bon nom d' Espanya.

Per lo que respecta a lo que 'l Secretari del Comité espera de nosaltres pera secundarlo en la dita empresa, ja 'n dirém alguna cosa en el número vinent de CATALUNYA - PARÍS. Per avuy, constí que 'ns adherim en un tot a la idea d' aixecar un monument que perpetui la memoria del gran Cervantes en la capital del mon civilisat.

* * *

Tenint que lluytar sempre ab la falta d' espay, no podém donar com voldriam un compte detallat de la vetllada que celebrá aquest mes de Maig el nostre *Centre Catalá*. Y ho sentim de veras, perque la festa, en un moment donat, va revestir un caràcter extraordinari, lo qual se compendrà fàcilment ab que diguém tant sols que vinguéren a visitar el *Centre* y a participar de la vetllada els Srs. Albert Rusiñol, diputat recentment elegit per Barcelona; son germá Santiago, l' eximi autor de tants llibres deliciosos y de tants quadros que son models de color, de sentiment y de poesia; y el Sr. Cabot, president de l' admirable associació del « Orfeo Catalá », vingut a Paris pera estudiar la millor manera de combinar una excursió de l' admirable Societat coral a aquesta capital, ahont fa tant de temps que tots els aymadors de la bona música desitjan ohirla.

Ens contentarém, donchs, ab aquestas quatre notas.

La concurrencia a la vetllada fou veritablement extraordinaria. La sala estava plena de gom a gom,

y els corredors presos com per assalt. Las senyoras y senyoretas dominavan, com sempre, essent el millor esclat y lluhiment de la sala. El programa tant literari com musical va esser molt complert, tal vegada massa, tenint en compte l' hora tardiua (las 10) en que s' comensá. No volém citar noms pera no fernos pesats; sols dirém que totas las senyoras, senyoretas y senyors que prengueren part en la lectura de poesias (n' hi havia de catalanas, castellanas y francesas) obtingueren gran cullita d' aplausos tots ben merescuts. La part musical, res deixá que desitjar: totas las aficionadas y aficionats estigueren á l' altura de veritables mestres de cant y de piano. Els *couplets* del imprescindible Sr. Balmaña—*couplets* de circumstancias, no cal dirho — li valgueren com sempre una ovació, com també va obtenirla, en petit, la seva nebodeta, filla del president del *Centre*, quan inaugura la vetllada recitantnos ab molta serenitat y expressió una bonica poesia.

Avans de cloure el programa, el soci Sr. Vinardell, prenent la representació de la Junta del *Centre*, va sortir al estrado pera donar la benvinguda als nostres distingits compatricis Srs. Albert y Santiago Rusiñol y Cabot, fent ressortir ab breus y sentidas paraulas els mérits de cadahú d' ells y acabant per invitar al aplaudidíssim autor del *Anant pel mon*, á que pujés á llegir sisquera un fragment d' alguna de sas estimables produccions. El Sr. Rusiñol, qu' es tant talentuós y simpátich com amable, accedí ab la millor sencillés á l' invitació del Sr. Vinardell, y en mitj d' una atronadora salva d' aplausos va pujar al estrado pera llegirnos — magistralment, bé pot dirse — l' hermosíssim capítol *Les mosques*, tant ple de gracia inimitable y d' humorisme, que forma part de son darrer llibre *El Poble gris*. Es inútil dir que quan el Sr. Rusiñol va acabar sa lectura, tota la sala li va tributar una verdadera ovació; y el Sr. Vinardell, allavoras, aprofitant l' ocasió que se li presentava, va donar las gracias al Sr. Rusiñol, encarregant als nostres hostes distingits d' aquell dia, que, al esser de retorn á Catalunya, no s' descuydessin de donar compte de l' espectacle al que acabavan d' assistir, fent ben comprendre á n' aquells qu' encara tenen per migrada la tasca de nostre *Centre* que, molt al contrari, aquesta es cada dia més robusta, y que, en lloch de descoratjarnos, lo que deuen fer tots els amants de Catalunya es aplaudirnos y ajudarnos pera que poguém arribar á fer de nostra Societat, en ple París, la casa payral y el refugi de tots els homes de bona voluntat vinguts de nostra terra.

Las nobles paraulas del Sr. Vinardell foren rebudas ab unánim assentiment de la concurrència. Els interessats, durant l' intermedi que va precedir al ball (2.ª part del programa), s' apresuraren á respondre particularment al Sr. Vinardell, pera que aixís ho fes present á la Junta del *Centre*, qu' estavan molt satisfets de la rebuda qu' havian tingut y que no deixarian de dir als seus amichs de Catalunya tot el bé que pensan de la Societat, qual missió patriótica comprenen y aproban. — Després d' estar reunits breus moments ab el Sr. president y tota la Junta del *Centre*, que 'ls varen obsequiar ab un modest champanya, els Srs. Rusiñol (germans)

y Cabot varen retirarse, deixant el millor recort entre nosaltres.

La vetllada es va continuar luego ab un ball animadíssim. Eran las dos y mitja de la matinada quan el darrer vals senyalava el fi de la festa.

* * *

Aquets últims días, es á dir, desde la publicació de nostre darrer número, el *Centre* ha sigut visitat per molts de nostres compatriotas de Catalunya, que no han volgut fer estada á París sense venir á portarnos llur fraternal salutació. Entre altres, ens complau citar al nostre company de lletras el distingit escriptor catalá Jaume Massó y Torrents, que vingué á la capital de Fransa pera organisar la publicació y venta de llibres de la nova *biblioteca catalana* que ha comensat á veure la llum á Barcelona y editada per la llibreria *L' Avenç*.

El *Centre* ha rebut el cartell anunciant, en torn d' un remarcable dibuix del genial Ramón Casas, la publicació de dita biblioteca, quals llibres es trobaran de venda en la llibreria extranjera dels senyors Boyveau et Chevillet, 22 rue de la Banque, Paris.

Quan CATALUNYA-PARIS rebí els llibres que han sigut ja publicats — entre 'ls quals s' hi compta una primera serie de *Croquis pirenenchs* del senyor Massó — allavoras tindrem molt gust en dir lo que 'ns sembli, que segurament ha d' esser en un tot favorable á la esmentada biblioteca y als autors que prenen part en ella.

* * *

Desde la publicació del nostre passat número, hi ha hagut á París un gran moviment artistich, en el qual han prés part no poch dels nostres estimats compatriotas. Han donat concerts: en la sala Erard, el distingit pianista y primer premi d' aquest Conservatori en Santiago Riera; el conegut mestre violoncelista Juan Pujal (ab la col-laboració de la jove cantatriu espanyola de gran pervenir, senyoreta González); en la sala de la Societat de Geografia, la notable pianista senyoreta Onia Farga, deixeble del mestre Vidiella. El nostre estimat compatrici senyor Montoriol va donar un concert de piano en la sala Erard el 18 del mes passat, haventse fet aplaudir moltíssim, io qual no es d' extranyar essent com son conegudas las sevas brillants qualitats artísticas.

Desde un altra punt de vista, l' Art ha sigut també festejat per alguns de nostres compatricis. La pintura y la escultura han comensat á obrir sas exposicions anyals, y dit está que l' art catalá (si aixís podém expressarnos) ha estat ben representat en totas ellas. Fa poch días era la exposició de la *Sociedad de artistas españoles*, que ha tancat ja sas portas; hi ha hagut la dels *Independents*; fa poch va inaugurar el seu *saló* d' enguany la *Société nationale de beaux arts*; últimament hem assistit al barnissatge del altre *saló*; el dels *Artistes français*. De tot aixó parlarem en una revista especial que prepara un dels nostres col-laboradors pera el número vinent. Avuy ens contentém ab aquestas sencillas notas, y ens adelantém á dir que 'ls artistas catalans han fet en aqueixas exposicions un paper honrós, com els hi pertoca. IGNORUS.